

Museu del Mar de Lloret

Textos de l'exposició permanent
adaptats a Lectura Fàcil

Ajuntament de
Lloret de Mar

L'onada del temps

Lloret és un poble de costa
i la seva història està unida a la mar.

A través de la mar, la gent de Lloret s'ha obert al món,
s'ha relacionat amb altres pobles i cultures
i ha forjat un caràcter amable i emprenedor.

La llar dels Garriga Mataró

L'any 1866 el lloretenc Enric Garriga i Mataró
va emigrar a Cuba amb el seu germà, Joan Baptista.

A la ciutat cubana de Cienfuegos van fundar
una empresa de materials per a la construcció.

El negoci els va anar molt bé
i els germans Garriga van fer una gran fortuna.
L'any 1871 van comprar part de la **pollacra** Unión,
un gran vaixell de vela, per transportar mercaderies.

Pollacra: veler gran
de veles quadrades,
que pot transportar
fins a 250 tones.

El 1888 Enric Garriga va tornar a Lloret
i va fer construir aquesta casa,
coneguda com a can Garriga.

L'any 1981 l'Ajuntament de Lloret va comprar la casa per convertir-la en el centre cultural Verdaguer. Avui dia acull el nou Museu del Mar.

En el seu interior es conserven algunes maquetes, quadres i mobles d'aquella època.

Treure profit del vent

La **vela llatina** és un tipus de vela de forma triangular pròpia de les barques tradicionals de la Mediterrània.

Són embarcacions fetes de materials senzills, com ara fusta, cordes, claus i teles, i naveguen aprofitant la força del vent.

Les principals embarcacions de vela llatina són el llaüt de tràfic, el llondro, el xabec i el pinc.

El cabotatge, el comerç de la nostra mar

Antigament, quan les tècniques de navegació no permetien allunyar-se mar endins, els vaixells que transportaven mercaderies navegaven de port a port, sempre amb la costa a la vista.

Aquest tipus de navegació que ressegueix la costa rep el nom de **cabotatge**, i va ser característica de la Mediterrània durant els segles XVIII i XIX.

Les embarcacions que partien de Lloret arribaven als principals ports catalans i valencians, també a Cadis, des d'on sortien els grans velers cap a Amèrica.

Les vivències d'un viatge: de Lloret a Cadis

Molts vaixells de Lloret i de gran part de la costa catalana es dedicaven al comerç de cabotatge entre els segles XVIII i XIX.

Els tripulants de Lloret emprenien el viatge amb les barques de vela llatina cap als ports de pobles i ciutats del litoral. Carregaven materials i productes propis d'un lloc per transportar-los cap a un altre, d'on salparien amb nova càrrega.

Navegant pel món

L'any 1778 s'obre el lliure comerç amb Amèrica i de tots els ports poden sortir vaixells cap a Mèxic, el Carib, Brasil, Argentina o Xile.

La tradició i l'ofici aconseguits en la navegació de cabotatge fa que molta gent de Lloret vulgui creuar l'oceà Atlàntic per arribar a Amèrica.

A les drassanes de Lloret es construeixen grans velers, i això suposa un gran impuls per a l'economia de la població.

Cop d'aixa: la construcció de vaixells d'altura

Els grans vaixells de vela es construïen vora la platja, a les **drassanes**.

Les drassanes eren instal·lacions molt simples, a cel obert, protegides per grans piles de fusta que els fusters o mestres d'aixa convertien en vaixells.

A les drassanes, hi convivien diversos oficis:

- Els **mestres d'aixa**, que construïen i reparaven vaixells.
- Els **calafats** o **calafatadors**, que tapaven les juntes dels vaixells perquè no hi entrés aigua.
- Els **velers**, que cosien les veles.

Fins al 1850 a les drassanes de Lloret es fabriquen tot tipus d'embarcacions:

- Vaixells de vela llatina que es dediquen a la pesca i al comerç de cabotatge.
- Prop de 150 vaixells d'altura, com ara goletes, pollacres, bergantins i fragates.

Un comerç de risc

Les persones que volien comerciar amb Amèrica primer havien d'aconseguir els diners necessaris per construir el vaixell i finançar l'expedició.

Hi havia tres maneres d'aconseguir els diners:

- Pagar part de la fusta necessària per construir el vaixell. Aquestes persones eren propietàries del vaixell.
- Donar diners al capità per comprar els productes que comercialitzava en les seves expedicions.
- Prestar els diners a canvi d'un interès molt alt.

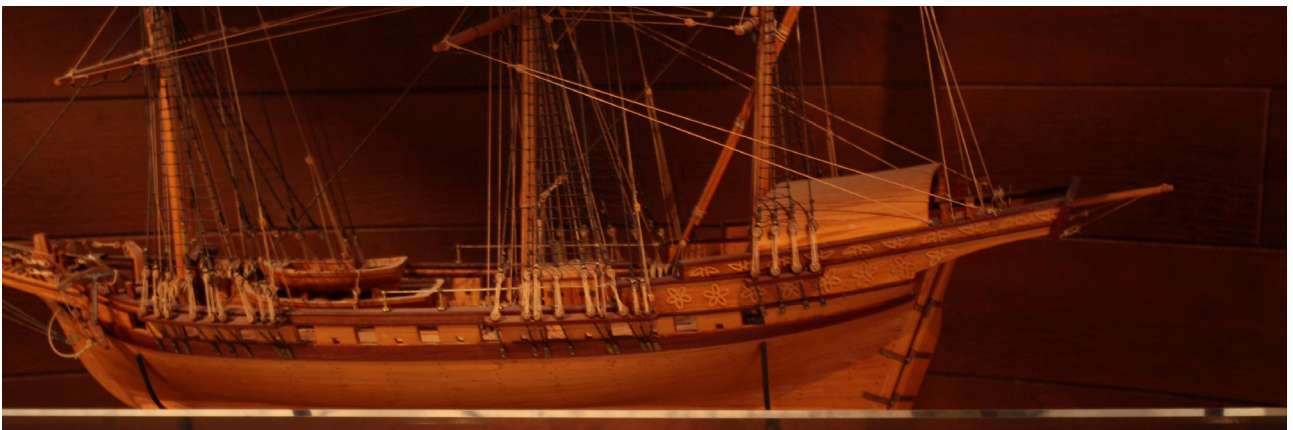
Navegants d'ofici: gent de mar

Molta gent de Lloret vivia dedicada a la mar:

Els **navegants**: els capitans i les seves tripulacions, formades per pilots, patrons, mariners, mossos i nois de cambra.

Els **artesans**, com els mestres d'aixa i els calafatadors.

Els **impulsors del comerç** amb Amèrica, com ara armadors, naviliers i consignataris.

Proa vers Amèrica: el viatge

Un cop s'havien aconseguit els diners
calia construir el vaixell,
decidir quins productes es comerciarien
i contractar un capità amb la seva tripulació.

Quan ja estava tot a punt,
era el moment de pujar al vaixell, hissar veles,
salpar i dirigir el rumb cap a Amèrica.

El corsarisme anglès

A final del segle XVIII Espanya estava en guerra
amb Anglaterra i els vaixells **corsaris anglesos**
atacaven les naus catalanes.

Els vaixells corsaris tenien autorització del seu govern
per atacar vaixells enemics i quedar-se amb la càrrega.

La matinada del 22 de setembre de 1799,
el patró Joan Puig va sortir del port de Barcelona
amb el seu llaüt cap a Lloret.

A l'altura de Caldetes, al Maresme,
va veure que els perseguia una **fragata** anglesa,
i es va veure obligat a abandonar el llaüt a la platja.

La fragata va enviar dos bots cap al llaüt
per robar-ne el carregament.

Des del poble es va donar el toc d'alarma
i tothom va sortir a defensar-lo.

Els atacants van fugir,
però encara van disparar canonades contra la població.

Fragata: vaixell de vela
molt gran que
transportava persones
i mercaderies.
També s'utilitzava
com a vaixell de
guerra.

El corsarisme colombià

A final del segle XIX, Espanya tenia males relacions amb els països que havien estat **colònies** seves, i va sorgir el **corsarisme colombià**.

Vaixells colombians tenien permís del seu govern per atacar vaixells espanyols, a les aigües de l'Atlàntic i també de la península Ibèrica.

El bergantí *Santa Eulàlia*, també conegut com «El primero de Cataluña», es va construir a Lloret i va ser un vaixell en cors. Això significa que anava armat i tenia permís del govern per atacar vaixells enemics.

El 14 de maig de 1825, quan tornava del seu tercer viatge a l'illa de Cuba, va ser atacat pel corsari colombià *Vencedor*.

Després d'un combat molt dur, el *Santa Eulàlia* va ser enfonsat i la seva tripulació feta presonera.

Colònia: territori ocupat i governat per una nació fora de les seves fronteres. Espanya va tenir moltes colònies a Amèrica.

Movent la càrrega

El principal objectiu de les grans expedicions era el comerç. Les bodegues dels vaixells catalans anaven carregades de productes d'aquí, com ara vi, teules, sal o teixits de cotó, que es venien o s'intercanviaven per exòtics productes americans, com ara sucre, cafè, cacau, tabac i cotó.

A mitjan segle XIX hi ha una gran activitat comercial entre Catalunya i Amèrica, i també moltes persones emigren al nou continent.

Dels 970 comerciants catalans establerts a Cuba entre el 1830 i el 1850, sembla que 36 eren de Lloret.

Les terres d'Amèrica

A Lloret hi havia destacades famílies marineres, formades sobretot per patrons, pilots i capitans, que van comandar vaixells mercants per totes les mars. Molts d'ells també van crear societats i negocis a Amèrica.

Eren gent valenta, emprenedora, acostumada a les dures condicions de la vida a la mar.

Algunes d'aquestes famílies són: els Conill, els Macià, els Garriga, els Vilà, els Parés, els Durall, els Mataró o els Botet.

El Llegat dels *americanos*

Durant el segle XIX, molts lloretencs van emigrar a Amèrica, sobretot a Cuba.

Solien anar-hi de ben joves, amb 13 o 14 anys, i sovint portaven la recomanació d'un amic o un familiar que els donava la primera feina.

Més tard, amb els diners estalviats, obrien els seus propis negocis:

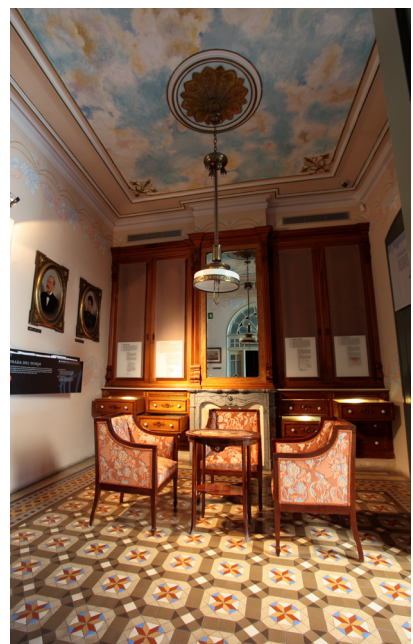
- botigues de queviures amb cantina inclosa, conegudes com a *bodegas*,
- comerços,
- cases d'importació i exportació,
- cafès,
- destil·leries.

Alguns, fins i tot, es van convertir en banquers.

Les persones que havien marxat pobres a Amèrica i que, anys més tard, havien tornat amb molts diners rebien el nom d'*indianos* o *americanos*.

A les persones que tornaven sense diners se'ls deia amb ironia que havien perdut la maleta a l'estret de Gibraltar i no se'ls considerava *americanos*.

Entre el 1843 i el 1852, uns 80 nois de Lloret van marxar a Amèrica.

El mar, el bosc i l'horta

A finals del segle XIX els potents vaixells de vapor van arraconar els velers, i la població de Lloret es va dedicar als recursos de sempre: la pesca, el bosc i l'horta.

Tot i la tradició marinera de Lloret, la població havia continuat treballant la terra.

Els pagesos cultivaven els horts a tocar de platja, i a l'estiu rentaven els cavalls a la platja.

Els bosquerols extreien suro, fusta i carbó del bosc.

Els pescadors llançaven les xarxes a la mar, i després, amb l'ajut de grans i petits, les estiraven des de la sorra plenes de peix.

La vida d'un poble

En aquella època, la vida de Lloret girava entorn dels carrers, la plaça major, el casino i el safareig.

Gats, gossos i gallines conviuen als carrers.
Les dones anaven a rentar la roba a la riera
i l'assecaven a la sorra de la platja.

La llum no havia arribat a tot el poble,
i moltes cases s'il·luminaven amb el quinqué de petroli.

A l'hivern, pescadors, pagesos i bosquerols
passaven l'estona a la taverna bevent un got de vi i cantant.

Mentrestant, al carrer la mainada jugava amb cartrons
o a guàrdies i lladres.

Lloret mira al futur

Lloret ha posat en marxa un gran projecte que presenta la vila com un gran museu del mar a l'aire lliure.

Aquesta proposta cultural inclou tot el patrimoni que, d'una manera o una altra, es vincula a la mar: jardins, camins de ronda, poblats ibèrics, cases d'indianos, maquetes d'embarcacions, tradicions marineres, històries de navegants i fotografies del Lloret de pagesos i pescadors.

L'objectiu és explicar d'on ve, què ha estat i com és aquesta població marinera.

Aquest document segueix les directrius internacionals de l'IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) i d'Inclusion Europe quant al llenguatge, el contingut i la forma, amb l'objectiu de facilitar-ne la comprensió. Ha estat adaptat per l'Associació Lectura Fàcil (www.lecturafacil.net)

